

Jeremjášova reakce na Boží soudy (Jr 14,11-22)

Vážení přátelé,

za pomoci moderní techniky se můžeme spojit prostřednictvím internetového online přenosu. Já vás nevidím, ale věřím, že můžeme být spojeni, i když jsme na různých místech a vlivem okolností se nemůžeme osobně setkat k obvyklé nedělní bohoslužbě. Přesto i takovéto setkání může být pod Božím požehnáním. Sám náš Pán Ježíš Kristus k nám přichází ve svém Slově a prostřednictvím Ducha svatého. Tohoto Ducha také svými očima nevidíme, ani při obvyklých shromážděních. A přece nemusíme pochybovat o tom, že Duch Boží vane a dotýká se našich srdcí, naší mysli.

Nechtěl jsem sám volit text pro tuto dnešní neděli, kdy jsme vystaveni stavu nouze v našem státě a učíme se jako církve fungovat na dálku. Jsme v postním období, v čase přípravy na Velikonoce. Již desátým rokem máme k dispozici pro svá domácí čtení z Bible i pro společné bohoslužby cyklus přípravy na velikonoční svátky, nazvaný 40 dní s Biblí. Celý cyklus je ke stažení na stránkách spravovaných Radou Církve bratrské. Srdečně ho všem doporučuji. Vypracoval ho studijní tajemník – kazatel David Beňa. Na dnešní neděli je předepsán text z proroka Jeremjáše ze 14. kapitoly, 11-22 verš. Přečtěme společně a pozorně tento oddíl:

11 *Hospodin mi poručil: „Nemodli se za dobro tohoto lidu.*

12 *Ani když se budou postit, nevyslyším jejich bédování, ani když připraví oběť zápalnou a přidavnou, nenajdu v nich zalíbení. Zcela s nimi skoncuji mečem, hladem a morem.“*

13 *Nato jsem řekl: „Ach, Panovníku Hospodine, hle, proroci jim říkají: Nespatříte meč a hlad mít nebudete, nýbrž dám vám na tomto místě pravý pokoj.“*

14 *Hospodin mi řekl: „Ti proroci prorokují mým jménem klam. Neposlal jsem je a nepřikázal jsem jim to a nemluvil jsem k nim. Prorokují vám klamné vidění, nicotnou věštbu a lest vlastního srdce.“*

15 *Toto praví Hospodin proti těm prorokům, kteří prorokují jeho jménem: „Já jsem je neposlal. To oni říkají: »V této zemi nebude meč a hlad.« Mečem a hladem vymřou ti proroci do jednoho.*

16 *A lid, jemuž prorokovali, bude ležet po ulicích Jeruzaléma sražen hladem a mečem a nikdo je nepohrbí, ani jejich ženy ani jejich syny a dcery. Tak vyleji na ně jejich zlobu.“*

17 *Řekni jim toto slovo: Z mých očí tekou slzy dnem i nocí bez přestání, neboť těžká rána rozdrtila panenskou dceru mého lidu velikou, bolestnou ranou.*

18 *Vyjdu-li na pole, hle, skolení mečem, přijdu-li do města, hle, zesláblí hlady; jak prorok, tak kněz procházejí zemí a nevědí si rady.“*

19 *„Což jsi opravdu zavrhl Judu? Tvá duše si zprotivila Sijón? Proč nás biješ, což pro nás není uzdravení? S nadějí jsme vyhlíželi pokoj, ale nic dobrého nepřichází, čas uzdravení, a hle předěšení.*

20 *Hospodine, uznáváme svou svévoli, i nepravost svých otců, hřešili jsme proti tobě.*

21 *Neodmítej nás však pro své jméno, nenech zhanobit trůn své slávy. Rozpomeň se a neruš svou smlouvu s námi.*

22 *Což jsou mezi přeludy pronárodů ti, kdo by mohli dát déšť? Což nebesa vydávají deště? Nejsi to ty sám, Hospodine, náš Bože? Skládáme naději v tebe, neboť ty konáš všechny tyto věci!“*

Slovo Hospodinovo zůstává na věky! Slyšeli jsme slovo Boží!

Milí přátelé, cyklus „40 dní s Biblií“ byl připraven ještě před rozvinutím pandemie s koronavirem. To říkám proto, aby nevznikl dojem, že chceme COVID-19 považovat za Boží bič na hříšníky. Nikoli! Epidemií trpí všichni lidé bez rozdílu. Nezpůsobili jsme si nákazu spíše my sami? Spíše bychom mohli povědět, že pandemie je jedním z varovných znamení naší neukázněné a nenasycené civilizace. Dlouho žijeme ve výborných podmínkách. Dávno v naší části světa není problémem jídlo, oblečení, materiální zabezpečení. Lékárny jsou plné léků. Najdete tam vše na každou drobnou bolístku a pobídky k nákupu léků nám chodí domů prostřednictvím letáků a televizní reklamy. Mnohé problémy jako společnost dovedeme dobře zvládat. Až najednou jsme svědky toho, že narážíme na určité meze v drancování přírody. Někteří živočichové mizí, kazí se vzduch a voda a objevují se nové nemoci. A najednou je zde virus, na který zatím není účinný lék. Lidstvo naráží na limity ve využívání krásné planety země. Ale pojďme ke svému dnešnímu biblickému textu, abychom v něm objevili něco podstatného pro svůj život a pro dobu, ve které žijeme.

Jsme uprostřed přípravy na velikonoční svátky a přichází slovo dané Božímu lidu skrze Jeremjáše. Ze souvislosti se dovídáme, že Izrael čelí suchu. Tedy něčemu podobnému, co jsme v určité míře prožívali i my loňského léta. Jeremjáš popisuje sucho, které ohrožovalo úrodu a tím lidský život. Lidé chodili k nádržím pro vodu, ale voda tam nebyla. Přicházeli zpět s prázdnými nádobami. Lidé jsou zoufalí, když vidí svá suchá pole. A nyní vstupme do tohoto příběhu a sledujme tři reakce lidí.

1) Zaprvé se tam objeví **falešní proroci**.

Tak to bývá v různých situacích. Jsou tam ti, kteří bagatelizují to, co dopadlo a co má podobu Božího soudu. Na jedné straně Jeremjáš z Božího pověření hovoří „o meči a hladu“ (12) a na druhé straně stojí falešní proroci, kteří v dané situaci zvěstují pravý opak. Podle nich nebude „meč a hlad“ a naopak nastane „pravý pokoj“. Je vždy snadnější přinášet optimistické zprávy. Trochu mi čtení tohoto textu připomnělo některé internetové diskuse na sociálních sítích. Někdo napíše určité varovné slovo. Např. že nesmíme stále více spotřebovávat, plýtvat věcmi, stále cestovat, spotřebovávat energii, znečišťovat chemikáliemi vodu, zamořovat vzduch. Teplota na světě se příliš zvedá. Vzápětí pod takový příspěvek někdo jiný napíše, že taková varování jsou nesmysl. To všechno se přece dělo, v historii se střídaly doby ledové a doby většího tepla a žádná omezení nejsou třeba. A proto žijte pořád stejně, na druhé a na přírodu neberte ohled, vždyť bude pokoj. A k tomu se tam, jak je dnes typickým zvykem v internetové diskusi, objeví pár vulgárních nadávek.

Jeremjáš se jako Hospodinův prorok neustále střetává s falešnými proroky. Upozorňuje na Boží soudy, na projevy důsledků lidského hříchu. Naproti němu jsou ovšem ti, kteří tomu nevěří a kteří se chtějí zalíbit optimistickými pohledy. Říkají, že nic není třeba měnit, vše se vrátí do svých původních kolejí. Izraelci, žijte si pořád stejně. To je také jeden způsob řešení. Falešní proroci popírají krizi. Je such? Však jednou zase zaprší.

2) To druhé: **Slyšíme Boží odpověď** na vzniklou situaci.

Pán Bůh na falešné proroky vylije jejich zlo v podobě „meče a hladu“ (16). Současně tam zaznívá, že Bůh nemůže ustát v pláči, když vidí důsledky lidské rebelie – vidí „skolené mečem“ a „zesláblé hladem“. Ani proroci a kněží si nevědí rady a pouze procházejí zemi a monitorují hrůzné věci, které se dějí. My lidé nedovedeme všemu porozumět. Z našeho textu vyplývá, že Pán Bůh sám pláče a nařiká nad svým lidem, který zde překvapivě nazývá „pannou, dcerou mého lidu“. Jak je to smutné, když Boží lid tolik zklamal. Zapřeli svého Stvořitele, zapřeli Zachránce, který je vyvedl

z egyptského otroctví, popřeli toho, kdo se o ně staral a běhají za Bálem a dalšími bůžky. Slouží modlám místo svatému Bohu.

První přikázání **Desatera** je základem pro všechna ostatní. Hospodin slavnostně vyhlašuje: „Nebudeš mít bohů jiných přede mnou“. Přitom, my lidé jsme přímo „továrnou na modly“, jak už říkal Jan Kalvín. Každý den, každou hodinu máme tendenci uctívat něco jiného než svého Boha. I dobré a užitečné věci se nám stávají modlou, když je předradíme před svého Boha. Je na místě se zcela vážně ptát: Pro koho žiji? Koho svým životem uctívám? Nenechal jsem některé lidi či myšlenky, nebo materiální věci tak vyrůst, že zaujímají v mém životě první místo? Když toto děláme my, kteří vyznáváme víru v Ježíše Krista, pak i nad námi Bůh pláče. Ví, že to s námi nedopadne dobře. Je to silná předvelikonoční výzva k pokání a k návratu pod Boží autoritu. Dříve než budeme slavit Kristův kříž a radovat se z Kristova vzkříšení, pokusme se o odkrytí a zřeknutí se svých model. Vrátit na správné místo svého Pána a Spasitele, rodinu, církev, následování Krista, život v odpuštění, smíření s Bohem a s lidmi.

3) To třetí, co vyplývá z tohoto textu je **Jeremjášův příklad**.

Co dělá v kritické situaci Jeremjáš? Hospodin – nevím, jestli Jeremjáše zkouší, ale dokonce mu v 11. verši říká: „Nemodli se za dobro tohoto lidu...“ Jako by Boží lid byl v situaci, kdy už ani nemá cenu se za něj modlit. Pán Bůh říká, nenajdu v nich zalíbení, ani když připraví oběť. Co udělá Jeremjáš? Poslechne toto slovo? Řekne snad: Tak dobře Bože, nedá se nic dělat“? Ne, to není Jeremjášův přístup. I když jiní proroci sdílejí falešná poselství, i když se zdá, že Hospodin nad svým lidem zlomil hůl, Jeremjáš vstupuje do mezery mezi Bohem a zpronevěřilým lidem. Od 19. verše můžeme sledovat Jeremjáše jak odvázně přistupuje k Hospodinu se slovy: „Což jsi opravdu zavrhl Judu?“ A přichází i s vyznáním hříchu: „Hospodine, uznáváme svou svévoli, i nepravost svých otců, hřešili jsme proti tobě. Neodmítej nás však pro své jméno... neruš svou smlouvu s námi... skládáme naději v tebe...“ (20-22).

Otázka pro vás všechny! Koho vám tento Jeremjášův přístup připomíná? Podobně přece jednal Mojžíš v jiné kritické situaci. Podobně i on se dovolává Boží cti, Božího jména, Boží věrnosti a smlouvy. (Ex 32,11-12a.13). Oba vyznávají hříchy Izraele. Všimněme si dobře něčeho zvláštního. Mojžíš i Jeremjáš si dovolují nesouhlasit s Hospodinem a jeho úmyslem nechat zmíněné katastrofy působit. Jeremjáš se nevzdává! Odvažuje se vstoupit do zápasu za svůj lid. Není to zápas o nějaký jeho vlastní prospěch, ale je to zápas o druhé, zápas za společnost, za národ.

My lidé si zasloužíme odsouzení, zavržení pro svůj hřích. Ale jsou zde dvě nadějně věci. Jednou je zjištění, že **Pán Bůh pláče nad lidmi** „dnem i nocí bez přestání“ (17). Pláč nebeského Otce nad námi lidmi. Tou druhou je skutečnost, že **Jeremjáš, podobně jako Mojžíš, se za lidi dál modlí**. Podobná slova nesouhlasného rozhovoru s Bohem nacházíme v některých žalmech. Jako by Bůh chtěl vědět, jestli nám opravdu na druhých lidech záleží. V dnešním textu se ukazuje Jeremjášova skutečná láska k lidem. Jak jeho přístup kontrastuje s jiným prorokem Jonášem, který po vyslovení soudu nad Ninive založí ruce a čeká, až soudy dopadnou. Ne tak Mojžíš, ne tak Jeremjáš, a ne tak apoštol Pavel, který je připraven dát život za své židovské bratry. Také Ježíš Kristus se modlí za své učedníky, a také za to, aby svět uvěřil.

Není také toto náš úkol, naše poslání? Modlit se za druhé! Mnozí z vás máte kolem sebe lidi, kteří propadli modloslužbě, a i my sami jsme přispěli svým podílem k tomu, že to ve společnosti vypadá, tak jak to vypadá. I my jsme něčím přispěli k narušení mezilidských vztahů, k narušení svěřené přírody. Možná máte kolem sebe i falešné proroky, kteří ve všech situacích říkají jenom stále stejné věci o tom, že zase bude dobře, že se všechno spraví, že všechno za nás vyřeší věda. Anebo ty, kteří jen čekají až na

lidstvo dopadnou soudy a dívají se z dálky jako Jonáš. Co je naším úkolem dnes? Třeba i v této situaci ohrožení lidstva novým virovým onemocněním? Postavit se před Hospodina, vyznávat hřích svůj i hřích druhých a prosit za nová Boží milosrdenství, za jeho odpuštění. Projevit lásku k Bohu i k lidem kolem nás. Přinášet naději a povzbuzení. Vždyť každá krizová situace je příležitostí k revizi života, k novým modlitbám a ke službě a pomoci druhým. A to, co nyní prožíváme při vyhlášení nouzového stavu při pandemii COVID-19 v naší zemi, to je určitou krizí. Naším posláním je modlit se a přinášet naději. Bůh se smilovává nad těmi, kteří činí pokání a mění své smýšlení. To je dobrá zpráva, která kulminuje v lásce toho, který za nás obětoval svůj život na golgotském kříži a jehož oběť byla přijata a potvrzena slavným vzkříšením. Pomáhejme v krizové situaci druhým a modleme se za otevřená srdce všech lidí pro toho, který se smilovává, a to nejen nad naším vezdejším životem, ale který zachraňuje pro věčnost.

Pavel Černý, kázání při internetové bohoslužbě v Církvi bratrské,
Praha 1, Soukenická 15, 15. 3. 2020.